

Torzító hatások, átalakuló tendenciák a hazai hangversenyéletben

Ács Péter koncertrendezésről, TAO-támogatásról, vattázásról

Októberben új elnök került a Magyar Hangversenyrendezők és Művészeti Ügynökségek Egyesülete élére. Fenyő Gábor leköszönt posztjáról és a szervezet élére az Egyesület tagjai Ács Pétert választották meg. Az Óbudai Danubia Zenekar ügyvezetőjével új pozíciója kapcsán beszélgettünk az itthoni koncertrendezés helyzetéről, arról, hogy milyen károkat okoz a „vattázás”, és mennyiben torzítja a versenyhelyzetet a TAO támogatás.

I Melyek lesznek az első teendői az egyesület élén?

A szervezet működését kell stabilizálni először, s aztán következhetnek az egyéb teendők. Közel tíz éve vagyok az egyesület tagja, jómagam is lassan már 16 esztendeje foglalkozom koncertrendezéssel, korábban volt is hangversenyrendező cégem. Az egyesületi tagokkal alkalmanként megtárgyaljuk a terület helyzetét, a szakmai örömeiket, gondokat. Van tehát e téren tapasztalatom.

I Nagyon átalakultak a szerepkörök, sok minden hatott a koncertrendezésre is, hiszen az utóbbi években egyre-másra nyíltak meg a termek, emellett az eladott jegyek után visszaigényelhető TAO támogatás is érdekes helyzeteket alakított ki...

– Valóban sokszínű lett a paletta, hiszen a kiemelt és nemzeti minősítésű előadóművészeti szervezetek által szervezett – együttesenként minimum hatvan-nyolcvan hangverseny – és a hangversenytermek, kulturális intézmények és művészeti fesztiválok felkérései mellett, az igazán nagy jegybevételt jelentő (és ezáltal kiemelkedő TAO támogatás befogadására alkalmas) sportcsarnok koncerteket a néhány munkavállalót foglalkoztató szervezőirodák bonyolítanak le. Monstre produciókat állítanak pódiumra, amelyekben 1-1 előadóművészeti szervezet közreműködik, hogy TAO képes legyen a produkció. Azáltal, hogy a magántulajdonban lévő szervezőirodákra sem a közbeszerzési, sem az önkormányzati vagy állami tulajdonos szabályozása nem vonatkozik, „egyedi” és általában nem partneri feltételeket szabnak a produkciókban közreműködő hivatásos együtteseknek. A szerepkörök 2012 után fordultak meg látványosan, természetesen a TAO támogatás miatt. Ennek kapcsán arról sem

szabad elfelejtkezni, hogy mindez a nézőszámra is befolyással bír, hiszen ha valaki elmegy az adott hónapban egy sportcsarnokba egy előadásra, és kifizeti ennek a több tízezerbe kerülő jegyárát, akkor utána valószínűleg néhány hétig nem fog a Műpába, a Zeneakadémiára belépőt váltani.

I A szervezők pedig ez esetben kénytelenek lesznek „vattázni”, azaz ingyenjegyes publikummal feltölteni a nézőteret.

– Éppen a közgyűlésen esett erről szó, volt olyan vélemény, mely szerint nagyon fontos a koncertek „vattázása”. Én pedig azt gondolom, hogy a közönségszervezés és a művészeti értékteremtés szempontjából is nagyon rossz irány ez. Egy-egy együttes lehet, hogy papíron teltházas produkciót tud felmutatni, de ezáltal a későbbiekben egyre nehezebb lesz behoznia a jegyvásárló közönséget, hiszen a közönségnek egy része már hivatkozási alapként kezeli, hogy a múlt héten ingyen kapott jegyet valamelyik komolyzenei koncertre. Az egyik oldalon ugyanis megszokják azt, hogy vannak produkciók, amelyekért kifizetnek akár több tízezer forintot, mert a hasonlóan remek hangversenyekre – abban bíznak – majd úgyis kapnak ingyenjegyet... Mindez pedig jelentősen torzítja az összképet. Ugyanakkor azt is fontos tisztázni, hogy a vattázás illetve a szakmai- és protokolljegyek biztosítása között hatalmas a különbség. Van, ahol nagyon korlátozott számban – mert az állami minősítésnél, statisztikánál nem vehető figyelembe – tiszteletjegyet, szakmai jegyet adnak a közreműködő vendégművészeknek és egy szűk protokollnak nulla vagy 100 forintért, míg máshol a belépőn – amit ingyen adnak – mondjuk 24 ezer forint szerepel. A sajtóban is olvastunk már olyat, hogy valaki állt egy sportcsarnok előtt, és több millió

forint értékű jegyet osztogatott a járókelőknek. Emögött persze a TAO áll. Ezt egy olyan szervezet, mint mi, nem tudja megtenni, csak a külső szervezők... Közben pedig van, aki úgy vélekedik: milyen jó, hogy ilyen sok nagy produkció születik. A belső problémákkal azonban foglalkozni kellene a szakmánknak. Nekünk kellene valamilyen irányba lépnünk. A kormányzat is foganatosíthatna különböző intézkedéseket, vagy elindíthatnának egy belső szabályozást annak érdekében, hogy a TAO támogatás transzparens módon, a kultúrába visszaforgatva, valódi támogatásként segítse a terület fejlődését. Azt gondolom, ennek a problémának felvetése és a megoldás segítése például fontos feladata kell, hogy legyen az Egyesület tagjainak.

Mindezek ellenére nem győzöm azt is hangsúlyozni, hogy a TAO támogatás nagyon jó dolog, fontos plusz forrás, amelyre mindenkinek szüksége van, de sajnos sok mindent torzít.

I Térjünk vissza még azért a „vattázáshoz”. Ezek szerint túl sok a koncert, mert nem lehet megtölteni fizető nézővel az összes rendezvényt? Vagy valóban van ennyi előadásnak közönsége, csak kitarató munkával meg kell találni?

– Nagyon lényeges, hogy mi szólal meg – akár a produkció minőségét, akár a műsor koncepcióját nézzük. Egy jó előadással most is meg lehet tölteni a nézőteret. Ugyanakkor az előadók és a műsor mellett legalább olyan lényeges a kommunikáció is. Véleményem szerint erre ma már nem elég, hogy a költségvetésben állandó százalék van elkülönítve, felépített koncepcióra van szükség, lényegesek az alapstratégia pillérei. Az együtteseknek általában megvan a maguk bejáratott útjaik, mit, kinek, mikor és hogy kommu-

nikálnak, értékesítenek. Természetesen ezt egyik szervező vagy együttes sem adja ki szívesen, hiszen ez is az „üzleti titok” kategóriájába tartozik. S az is lényeges, hogy egyeztessünk időnként – ebben a Művészetek Palotája van nagy segítségünkre –, mert egy-egy kivételes időszaktól eltekintve nem az a cél, hogy ugyanaz a darab rövid időn belül több együttes programjában is szerepeljen. Sajnos, az ingyenyjegyekhez nagyon gyorsan hozzászokik a közönség, és ez bizony gondot jelent azoknak az együtteseknek, amelyeknek minden bevételre szükségük van. Ezzel pedig ismét visszakanyarodunk a TAO-hoz. Az Európai Bizottság döntése alapján egyelőre maradhat ez a támogatási forma, viszont valószínűleg lesznek szigorítások. Már most hallani például a TAO támogatás kapcsán elszámolható jegyár maximálásról. Én azonban nem ezt tartom a megfelelő útnak. Jó, ha magas az ár, hiszen mindenkinek bevételt jelent, jogdíjat, áfát fizetnek belőle. Éppen ezért gondolom azt, hogy nem a jegyárat kellene maximalizálni, hanem arra volna szükség, hogy a szigorítás a TAO-t igénybe vevők körére vonatkozzon: legyen közbeszerzési kötelezettség, s legyen kötelező előadó-művészeket foglalkoztatni. S persze, az is nagy kérdés, mi történik, amikor újra lejár az EU türelmi ideje, mert ez akár piaci összeomlást is okozhat.

■ *Gondolom a közönségszervezés sokkal több energiába kerül az egyre több helyszíni és együttes miatt.*

– Így van. Ami három-négy éve működött, az ma már kevés. Végignézve az idei szezonunkat, eredményeinket a Danubiánál, azt kell mondjam, akad – nem is egy – olyan koncertünk, amelyre már nem hívok protokollt, mert nem maradnak jegyeink. S nem extra előadások ezek... Bachot játszottuk decemberben például a BMC-ben, és már pót székessort tesszük be, úgy fogynak a belépők. Azért, mert ez a tematikus sorozat nagyon jól ki van találva, fel van építve, a mai kor elvárásaihoz igazítva. Mindez nagyon sok munkát, és még több kreativitást igényel. Igyekszünk minden évadban újítani, valamivel felkelteni a közönség érdeklődését: az

Ács Péter

előző évben például amatőr kórusokat hívtunk meg a Zeneakadémiára, a hangversenyeink előtt az aulában adtak néhány perces flasmob koncertet. Az idei évben színművészek működnek közre a koncertjeinken. Folyamatosan tartottunk és tartunk ingyenes beavató előadásokat. Mindez a kommunikációban is nagyon sokat segít, hiszen ma már messze nem elég egy programot a Koncertkalendáriumban meghirdetni. Arról sem szabad elfeledkeznünk, hogy bár a nagy együttesek túléltek az elmúlt évek viharait, de akadnak olyan kamarazenekepek, amelyek ennek a helyzetnek – a több helyszíni, a növekvő kínálat – vesztesévé váltak, hiszen sokkal korlátozottabbak a lehetőségeik.

■ *Egyik korábbi interjúm során szóba került az is, hogy a XXI. században, az internetnek köszönhetően is az impresszáls átalakul, sokan saját maguk intézik minden ügyüket. Igaz ez a hangversenyrendezésre is?*
– Igen, a fiatalok már nem is biztos, hogy keresnek menedzsert. Legalábbis a pályájuk elején magukat promotálják, maguk tárgyalnak a honoráriumról és egyéb részletekről. Nagy változás az is, hogy a közösségi

média révén sok minden felgyorsul: ha készítek akár egy mobiltelefonos felvételt, s felteszem az internetre, néhány óra alatt akár több ezren megnézik. A jegyeket is néhány pillanat alatt meg tudom vásárolni. Emlékszem, a Danubia indulásakor szépen kinyomatott belépőket készítettünk, sorszámoztuk, gondolkoztunk, sakkoztunk, hogy melyik jegyirodába mit vigyünk. Ma már természetesen nincs ilyen, akár pár másodperc alatt variálhatóak a jegyek, s folyamatosan elérhetőek a marketingadatok. Sajnos, bár igyekszünk a kor és a technika adta lehetőségeket kihasználni, mi sem tudunk mindenben megfelelni az új kihívásoknak, ehhez nagyobb stábra lenne szükség, ami pedig persze pénzkérdés. Továbbra is nagyon fontos azonban, hogy időben összeállítsuk a programot, felkérjük a művészeket és meghirdessük a koncertműsorokat.

Azzal viszont, hogy mit, mikor, mennyire reklámozunk, az utolsó pillanatig játszhatunk. Akad olyan hangversenyünk, amelyre már hónapokkal előbb elfogytak a jegyek – ezért ezt az estét már nem promotáljuk, a rendelkezésre álló felületet más produkciók hirdetésére használjuk.

■ *Hogyan látja, érdemes ilyen esetekben ismétlődő koncerteket adni?*

– Ez a helyszíntől, az előadóktól, a műsortól és persze a kommunikációs partnertől is függ. Tavaly karácsonykor ugyanazt a programot három teltházast esten adhattuk elő a Müpában. Ebben szerepet játszott, hogy egy klasszikus zenét játszó rádióadó volt a médiapartnerünk, és szép karácsonyi program hangzott fel. Ugyanakkor most, novemberben még nem tudom, az idei decemberi, már szinte teltházast programból lesz-e ismétlés. Egy ellenőrzés miatt éppen most néztem végig az elmúlt négy év programjait, s a produkcióink számára picit még magam is rácsodálkoztam, az utóbbi években száz körüli volt a programjaink száma. Szerencsére mindre volt kereslet...

R. Zs.